

тосканського ордеру, що несе трикутний фронтон, в тимпані якого розміщені скульптури двох сфінксів, зроблені в майстерні Антона та Йогана Шимзерів. Цей унікальний для Львова приклад замиського житла знаходиться в катастрофічному стані і потребує термінового ремонту [4, 5], (рис.4).

Про те, що в першій половині XIX ст. у Львові існувала чимала кількість невеличких замиських палаців, свідчать матеріали Львівського обласного державного архіву. Одна невеличка вілла була розташована по вул. Колесси, 4 (рис.5). Це був двоповерховий будинок з дахом складного профілю і симетричними фасадом і планом. Вхід було декоровано портиком з доричними колонами. Будинок був побудований у 1836 р.[6.3]. У схожих формах була збудована вілла Кайтана Сольського. Побудована вона була архітектором Кеслером у 1827 р, і знаходилась між вулицями Городоцькою і Наливайка [6.4].

Вивчаючи палацову архітектуру першої половини XIX ст. у Львові, можна визначити, що характерним для неї є:

- розташування палацових споруд в системі міської забудови – кожна споруда має окрему ділянку;
- застосування ордеру як головного тектонічно-декоративного засобу;
- симетрія плану і фасаду;
- міфологічні і рослинні мотиви в скульптурному декорі.

У наш час всі ці споруди потребують термінового ремонту і реставрації, особливо маленький палац по вул.Зеленій,102. Інакше,при такому відношенні до цінної архітектурної спадщини через кілька років ми будемо мати у Львові лише руїни.

1. Каталог гравюр XVII-XX ст. З фондів Львівської наук. Бібліотеки ім. В.Стефаніка НАН України / Архітектура Львова. – Львів, 1987. 2. Вуйцик В.С., Липка Р.М. Зустріч зі Львовом. – Львів, 1987. 3. Історія Львова. – К., 1984. 4. Львів-Lviv туристичний путівник. – Львів, 1999. 5. Mańkowski T. Początki nowożytnego Lwowa w architekturze / Prace sekcji historii sztuki i kultury. T.1. Zeszyt 1. – Lwow, 1924. 6. Львівський обласний державний архів (ЛОДА). 7. Будинок №2 по вул.Бібліотечній. ЛОДА. Ф.2. оп.2. спр. 351. 8. Будинок №24 по вул. Зеленій. ЛОДА. Ф.2.оп. 1. спр.4100. 9. Будинок № 4а по вул. Колесси. ЛОДА. Ф.2. оп. 1. спр.1702. 10. Будинок №10 по вул.Наливайка.ЛОДА.Ф.2. оп.2. спр.5534. 11. Michal Litynski.Gmach Skarbkowski na tle architektury Lwowskiej w pierwszej polowie XIX w/ Lwow 1921: Nakladem fundacji Skarbkowskiej. 12. Тарнавська Р. Палаці Львова // Вісн. ДУ "Львівська політехніка". – 1999. – № 375. – С.92-96.

УДК 72.034(477.8)"15"16"+728.03

Мартинюк А.М.

НУ "Львівська політехніка", кафедра РРАК

РЕНЕСАНСНІ МІЩАНСЬКІ БУДИНКИ ЛЬВОВА ТА ЖОВКВИ В КОНТЕКСТІ ПРАКТИКИ ЗАБУДОВИ МІСТ ЄВРОПИ

© Мартинюк А.М., 2000

Проведено порівняння житлової міщанської забудови Львова та Жовкви XVI-XVII ст. з аналогічною забудовою міст Польщі, Словаччини, Чехії, Німеччи-

ни, Італії та Швейцарії за такими критеріями: планувальною структурою будинку, композицією фасадів, архітектурним декором.

Інформація про ренесансні кам'яниці Львова XVI-XVII ст., що подається у кожному пугівнику, ґрунтується на монографічному дослідженні Вл. Лозинського 1898 р. [1]. Доповненням до нього стала робота Л. Харевичової, в якій уточнюються власники кам'яниць довкола пл. Ринок та з'ясовуються функціональне використання приміщень [2], а в радянський час – колективна праця із створення каталогу пам'яток архітектури [3] та історико-архівні пошуки В. Вуйцика, втілені в ряді книг та публікацій [4]. Однак до нинішнього дня не здійснено спроб порівняння архітектури ренесансних кам'яниць Львова з аналогічними пам'ятками країн Європи. У праці Вл. Лозинського єдине, що відзначається при подібній спробі, – це те, що використання ордеру в декорванні фасадів та інтер'єрів відходило від канонів, що застосовувалися в ренесансному мистецтві в Італії, мало ознаки певної примітивності та самобутності [1, с.23-45]. Слід відзначити, що при цьому фактично порівнювалися міщанські будинки Львова з палацовими спорудами Італії, до створення яких причетні архітектори-професіонали, а не рядові будівничі, сферою діяльності яких була традиційна міщанська забудова.

Сказане відносно кам'яниць Львова стосується такою ж мірою і забудови Жовкви XVII ст., з тим однак, що Жовква донині ще не отримала монографічного дослідження житлової забудови, хоча окремі її аспекти висвітлені в ряді публікацій [5].

Вибір цих двох міст для порівняльного аналізу викликаний тим, що ренесансна міщанська забудова збереглася передовсім в них, хоча будівництво протягом XVI-XVII століть проводилося і в інших містах Галичини. З архівних джерел відомо, що досить багато італійських будівничих та будівничих-вихідців з Тесинського і Гризонського кантонів Швейцарії працювали не тільки в столичному Львові, а й у провінції – в Тернополі, Бережанах, Перемишлянах, Перемишлі, Ярославі, Самборі, Бродах, Єзуполі та ін. [1, с.106]. Дошкульні втрати сталися під час воєн, особливо двох світових воєн XX ст. а також внаслідок знесення чи реконструкції існуючої забудови з метою створення нового, соціалістичного обличчя міст протягом 1960 – 70-х років.

Порівняльний аналіз міщанського житла пропонується провести за такими ознаками: *по-перше* – за планувальною структурою типового міщанського будинку та функціонуванням його приміщень, *по-друге* – за композицією фасадів, *по-третє* – за застосуванням тих чи інших архітектурних деталей, – як в декорі фасадів, так і інтер'єрів.

Перш ніж приступати до порівняння міщанської забудови Львова та Жовкви з аналогічною забудовою в європейських країнах, слід визначитись, які з них мали або могли б мати безпосередній вплив на її розвиток. Перш за все – це Італія, звідки поширилося на інші країни ренесансне мистецтво. Однак носіями ренесансних ідей в архітектурі на теренах Галичини були передовсім вихідці з Тесинського і Гризонського кантонів Швейцарії [1, с.8-20, 6, с.4-6], і, відповідно, слід брати до уваги і будівельні традиції міст цієї країни. Оскільки тодішня Галичина входила до складу Речі Посполитої, то зі зрозумілих причин передовсім це порівняння слід провести з практикою забудови цілого ряду міст Польщі – представниками різних регіонів. Інтенсивні контакти Галичина в XVI – XVII ст. мала зі Словаччиною, звідки прибуло до Львова кілька будівничих, серед яких Лука з Пряшева [1, с.8] та деякі тесинчики і гризончики, шлях міграції яких в пошуках кращого заробітку пройшов через міста Словаччини і пов'язаних з нею Чехії та Угорщини. Деякі дослідники

схильні до визнання значного культурного впливу Словаччини на розвиток архітектури Ренесансу на наших теренах [7], хоча словацькі автори визнають в свою чергу вплив сусідньої Польщі [8]. До країн, які вплинули на формування архітектури і містобудівельної структури, треба віднести і Німеччину, адже у Львові працювали як німецькі будівничі, так і вихідці з різних регіонів Польщі, які зазнали значного її культурного впливу.

Домінуючим типом планувальної структури житлових будинків XVI ст. у Львові був дводільний тип з трирядним або ж тритрактним розташуванням приміщень в глибину наділу-парцелі. Про цей факт коротко повідомлялося в роботах Г.Ясенського, Т.Маньковського, Й.Т.Фразіка [9]; він підтвердився в ході проведеного обстеження, результати якого висвітлені в недавно опублікованій статті [10]. Дводільність планувальної структури характерна для готичної рядової міщанської забудови, що зводилась на т.зв. півкуріях на відміну від забудови, що зводилась на повних куріях, яка завдяки ширшому фронту могла мати тридільний і навіть чотиридільний уклад [11].

Власне, дводільний тип планувальної структури є домінуючим у забудові XIV-XV ст. в таких містах, як Краків та Вроцлав [9, с.8-12], і є достатньо поширений в практиці забудови деяких міст інших європейських країн, а саме в північній Італії, Австрії, Чехії, а також Швейцарії [12]. Характерною рисою при цьому є те, що дві долі, або права і ліва частини цього укладу є приблизно однаковими, і одна з цих частин відігравала роль репрезентативного холу-сіней, а інша правила за крамницю. Нерідко хол-сіні були навіть за розмірами більшими за приміщення крамниць. Описаний вище дводільний уклад слід відрізнити від іншого дводільного укладу, в якому сіні, збудовані, як вузький коридор, що тягнеться від головного входу до подвір'я, а натомість більші габарити має приміщення, що, як правило, служило крамницею. Такий тип поширився наприкінці XVI ст., а більшою мірою протягом XVII ст. Поодинокі приклади такого типу є у Кракові, Замості та у Львові [13]. Поява цього варіанту дводільного укладу пов'язана з тим, що репрезентативні сіні на I-му поверсі на той час вже оцінювалися як надмірна розкіш і для зв'язку зі сходами та подвір'ям став служити вузький коридор, який пронизував фронтовий будинок від головного входу до виходу на подвір'я. Цей планувальний тип можна назвати умовно "дводільним економічним", або "дводільним з пронизуючим коридором"[14].

Приблизно в той самий час наприкінці XVI ст. і протягом XVII ст. набули поширення і тридільні уклади, в яких середня частина шириною від 1,5 м до 3 м стала служити для зв'язку зі сходами і подвір'ям, і була по суті коридором, а не хол-сінями. Приміщення ліворуч і праворуч використовувалися для торгівлі, складування товару, а також для закладів обслуговування. Репрезентований цей тип прикладами міщанських будинків в Замості, Ярославі [15]. Перед цим тридільний уклад застосовувався, але в поодиноких випадках – переважно тоді, коли будівництво велось на повнокурійних наділах або на двох поєднаних півкурійних. Саме таким прикладом є будинок Костянтина Корнякта на площі Ринок, № 6 у Львові. Більшість же інших ренесансних кам'яниць Львова протягом XVII ст. були реконструйовані так, що попередні дводільні уклади були трансформовані у тридільні зведенням додаткової стіни в сінях-холі, яка відмежовувала комунікативний простір (коридор) від додаткового приміщення [10, с.30-36].

У ренесансний період, на відміну від попереднього періоду, фронтовий будинок розвивається у глибину парцелі і таким чином стає три- і чотиритрактними, в яких середні, темні, тракти (другий, третій) служать допоміжними приміщеннями, кімнатками (спіжарками), кухнями. Особлива увага у цей період приділяється світлиці, розміщеній у тилу фрон-

тового будинку, так званій “тильній ізбі”, або ж “ізбі на заді”, що використовується для репрезентативних цілей – як місце для прийому гостей чи укладання торгових контрактів [16].

Перші міщанські будинки у Жовкві, що з'явилися на поч. XVII ст, зводились як дводільні, і лише з середини XVII ст. з'являються тридільні будинки та зазнають реконструкції збудовані раніше дводільні, перетворюючись на тридільні завдяки відгородженню вузького коридору посередині будинку [17]. Однак жовківська забудова не була розвинута в глибину парцелі і в більшості випадків була однокрактовою, тільки зрідка – двокрактовою, відповідно не мала таких характерних для Львова тильних світлиць [10, с.33-34]. Натомість характерним елементом є підсіння-аркада на I-му поверсі.

Проведений порівняльний аналіз показав, що найближчим аналогом до львівської забудови була забудова Кракова і Вроцлава, де протягом XIV-XV ст. склався дводільний, тритрактівний тип забудови на півкурійних ділянках. Домінації цього типу в інших країнах, таких як Німеччина, Швейцарія, Італія, в такій формі, як це можна спостерігати в цих двох містах, немає. Такий тип планування був поширений і в інших містах Польщі, в тому числі в Малопольщі, з якою Галичина була пов'язана найтіснішими господарсько-економічними та культурними зв'язками. З огляду на те, що мурована забудова у Львові появилася ще в готичний період, до 1527 року, слід припускати, що традиційний уклад краківських та вроцлавських кам'яниць був перенесений сюди ще в XIV та XV століттях, а в епоху ренесансу будівничі притримувались в плануванні засад, сформованих у Львові раніше. Крім подібності укладу, повна аналогія спостерігалась і в функціонуванні приміщень, особливо в трактуванні тильних світлиць.

Хоча в міщанських будинках міст Словаччини, таких як Банска Бистриця, Попрад-Спішська Собота, Гнездне, Левоча також існують такі характерні елементи планувальної структури, як “ізба передня” і “ізба тильна”, проте їх уклад слід віднести до “дводільного економічного”, оскільки в них є вузькі коридори, а не просторі хол-сіни [18]. З огляду на те, що такий тип планування в цих містах поширився з кінця XVI ст., відповідно можна зробити висновок, що житлова забудова Словаччини не справила впливу на формування планувальної структури львівських ренесансних кам'яниць в період між 1527 р. та кінцем XVI ст. Якщо такий вплив і був, то стався він уже після кінця XVI ст.

Фасади львівських кам'яниць за кількома винятками відображаючи планувальну структуру, мали асиметричне розміщення вікон: два спарених вікна освітлювали приміщення світлиці, а одне вікно – розміщеної поряд меншої кімнати, так званої “іздебки”. Для архітектури ренесансу в цілому характерна симетрія, а всі випадки асиметрії пов'язані або з врахуванням старіших частин реконструйованих будинків, або з переважанням готичної традиції. Готичні ремінісценції в ренесансній архітектурі спостерігаються в різних країнах, мають при тому конкретні місцеві особливості. Характерним є і те, що в різних типах забудови однієї країни і навіть одного регіону наявні готичні впливи в різній мірі та в різних формах. Так, якщо в палацових спорудах Італії готичні впливи найменше виражені і проявляються переважно в формі кілевидних арок, здвоєних вікнах з колоною посередині тощо, то в рядовій міщанській забудові Риму, Флоренції, Венеції та інших міст вони є передовсім в асиметрії фасадів, в застосуванні вікон з кам'яними імпостами [25]. Натомість для архітектури фасадів міщанських будинків Німеччини готичні ремінісценції є переважно в загальній композиції фасадів з традиційним високим щипцем або фронтоном, а також в застосуванні традиційного обрамування віконних отворів, часом з заповненням їх кам'яними імпостами, однак саме розташування вікон на фасадах в переважній більшості будинків є симетричним [20].

Площини фасадів львівських ренесансних кам'яниць не розбиті еркерами, що є характерним для німецької, а також чеської та словацької архітектури того періоду [21], ані виступами на рівні верхніх поверхів відносно нижнього, що часто зустрічається в міщанській забудові Флоренції, Венеції та Риму [22].

Традиційним завершенням фасадів львівських ренесансних кам'яниць в 70-х роках XVI ст. став аттик, що документально зафіксовано в угоді між Софією Ганель та Петром Красовським [2, с.15]. Збережені аттики на кількох будинках належать за своїм типом до горизонтального. Подібні до них існують у багатьох містах Польщі: в Тарнові, Замості, Кракові, Познані [23], однак одночасно з горизонтальними в багатьох містах Польщі застосовані аттики з невеликими фронтонами. Приклади тому зустрічаються у Кракові, Замості, Казімежі Дольному, Ярославі [12, с.126-128]. Як горизонтальні аттики, так і аттики з невеликими фронтонами можна побачити на ренесансних кам'яницях Чехії та Словаччини [17, с.90-290]. У Словаччині аттики як характерне завершення веж-дзвіниць при костелах появились ще на початку XVI ст. [12, с.90-180], проте вони за своєю формою споріднені з кренеляжами оборонних замків. Подібні кренеляжі перед цим використовувалися в архітектурі деяких палаців Італії, таких як палаццо Венеції в Римі (1455-1464 рр.), палаццо Дукале в Урбіно (1468-1472 рр.) [22, т.5, с.105,131]. Тільки в архітектурі палаців Венеції можна побачити декоративні аттики, а також фігурні, як на Ка д'Оро (1421-1436 рр.) [22, с.117]. Застосував аттик як декоративну форму Мікеланджело на Порта Піа в Римі (1561-1565 рр.) [24]. Отже, появу горизонтальних декоративних аттиків на теренах Польщі, а також в архітектурі Львова та Жовкви, можна пов'язувати з венеційськими впливами, про що вже були деякі повідомлення [25], але однак вони отримали самотутнє вирішення, відмінне від прототипів.

В опорядженні фасадів львівських ренесансних кам'яниць впадає в вічі прагнення до декорування їх площин, і особливо це стосується будинків на площі Ринок та на вул. Вірменській. Застосований ордер в композиціях фасадів виконує декоративну, а не тектонічну роль, а загалом декор неканонічний. Для ренесансної міщанської забудови Рима, Флоренції, Венеції, Мілана загалом не характерне застосування ордеру, і тільки в деяких будинках декоровані, як правило, входні портали (обрамуння дверей) [22, т.5, с.114, 116, 134, 136, 137]. Так само не характерне для міщанської ренесансної забудови цих міст і застосування русту, виконаного в камені, на відміну від його поширення в палацах Флоренції, Рима та Венеції, у громадських будівлях, а також в архітектурі замків. За прагненням якомога більше декорувати площини фасадів львівська ренесансна архітектура найближча до архітектури міланських палаццо, де античні форми вигадливо поєднувалися з формами середньовічного ломбардського мистецтва, а застосований ордер мав більш приземисті пропорції, ніж у флорентійській архітектурі, однак прямого переносу ломбардських мотивів в архітектуру Галичини немає, за винятком окремих випадків, а спільність проявляється скоріше в тенденції до декоративності та поєднанні античних мотивів з середньовічними, а також запозиченими з інших джерел. Це ж намагання, проте з застосуванням інших форм, можна прослідкувати і в архітектурі венеційських палаццо, і отже, можна констатувати, що архітектура львівських міщанських кам'яниць є унікальною тим, що за опорядженням фасадів вона є ближчою до міланських і венеційських палаццо, аніж до рядової міщанської забудови міст Італії. Це прагнення до декорування фасадів поєднувалось органічно з подібною тенденцією, що зародилась на іншому кінці Європи під впливом італійського ренесансного мистецтва – нідерландським маньєризмом, який поширився спершу в Німеччині,

згодом в західних і північних землях Польщі, а потім південно-східних землях включно з Галичиною. Характерні мотиви маньєристичного залізного окуття у Львові поширилися з початком XVII ст., що яскраво втілилось в опорядженні фасаду каплиці Боїмів, а серед житла – в будинку №28 на пл.Ринок. В архітектурі цього ж будинку присутній і інший мотив, характерний для німецького маньєризму – обрамування вікон з горизонтальним поясом-полічкою, що, правдоподібно, є переносом дерев'яної фахверкової структури в муровану архітектуру.

В опорядженні львівських інтер'єрів XVI-XVII ст. – як тильних світлиць на партері, так і світлиць на другому поверсі, характерним було декорування двох спарених вікон (інколи – трьох) з опрацюванням міжвіконня у вигляді колони (тричетвертної колони, напівколони), а також декорування площин віконних гліфів і лучкової перемички над вікнами [26]. Застосування колонок в міжвіконні не виявлено в архітектурі ренесансного житла чи палаццо Італії, Швейцарії, Словаччини. Явище це характерне для міст Малопольщі, є у прикладах ренесансної забудови Кракова, Ярослава, Замостя. Зародилася ця традиція ще в рамках готичної житлової архітектури Кракова [11, с.87-92]. При зіставленні цих прикладів із львівськими впадає у вічі пишність декору та багатство застосованих мотивів. Отже, можна зазначити, що хоча міжвіконня з застосуванням колон є поширеним явищем в містах Малопольщі, проте львівські міжвіконня є найбільш багаті, з використанням як канонічних ренесансових мотивів, так і неканонічних, почерпнутих з народного мистецтва. Частина дослідників Польщі вбачає серед тих народних джерел мотиви вірменського мистецтва [27], а навіть декоративні мотиви Середньої Азії [12, с.68-69]. Вплив вірменських мотивів на декор в архітектурі цього періоду є абсолютно закономірним, але вплив Середньої Азії навряд чи ймовірний в тодішній культурній обстановці. Елементи азійського декору могли бути привнесені в архітектуру Львова хіба що через ужиткове мистецтво, оскільки Львів був великим центром торгівлі східними товарами, передовсім виробами килимарства. Не в меншій мірі можна констатувати і вплив українського народного мистецтва.

В опрацюванні вікон в інтер'єрах ренесансних будинків характерним елементом є влаштування сидінь під ними – як праворуч, так і ліворуч від вікна, інколи зі сходиною, що вела до них. У збережених прикладах підвіконних сидінь львівських кам'яниць бачимо досить просте вирішення, яке полягає в підмурівку з цегли та накриття його, як правило, плитою з тесаного каменю. Значно багатші розв'язки сидінь, виконаних з мармуру, з точеними балясинками, у вигляді півкруглої плити тощо, можна відшукати в палаці Дукале в Урбіно (в залі дель Анджолі) [22, т.5, с.105], а також кілька варіантів у збереженому ренесансному опорядженні деяких залів папської резиденції у Ватикані. Зрозуміло, що в архітектурі рядового житла вишукані форми палаццо редукуються до простіших форм, і такою ж редукованою формою, вирішеною по-простому, предстають перед нами львівські підвіконні сидіння.

В архітектурі інтер'єрів львівських кам'яниць велику роль відігравали, крім різьблених у білому камені міжвіконь, також різьблені обрамування дверей, форма склепіння та різьблені підп'ятники склепіння, дерев'яна балочна стеля, здебільшого прикрашена декоративною різьбою, переважно на сволоках або центральних балках, а також на кінцях балок та між торцями балок, що створювало характерний декоративний фриз. Подібне опрацювання дерев'яних балок спостерігається в інтер'єрах ще готичної міщанської забудови Кракова [11, с.87-92], що є ще одним доказом про перенесення краківських готичних традицій в архітектуру Львова XVI ст. Найпростіша форма в обрамуванні дверей в кам'яницях Льво-

ва – це тесані профільовані білокам'яні блоки, а більш вишукані оздоблені різьбою з мотивами перлинок, вінка з листками, рустів, зокрема діамантового. Різьблені підп'ятники, які в найпростішій формі були виконані у вигляді полицок, а в більш багатій – з канелюрами, заповненими валиками, з шишечкою, з декоративним листям та квітами, а також звисаючі квіткові розети, що досить часто прикрашали склепіння, творили характерний львівський тип інтер'єрів, який замовники-патриції чи більш скромні громадяни намагались довести до рівня вишуканості італійських палаццо.

Скромніше відносно львівської виглядає архітектура міщанських домів Жовкви. Основний декор концентрується на чільних фасадах, і в доповнення до аркади, часто оздобленої архівольтами та імпостами, представляє обрамування головного входу, вирішеного як прямокутник чи арочний отвір, обрамування вікон, ліпних оздоб на склепінні аркади-підсіння. Декоративні аттики зустрічаються на одному з будинків ринкової площі. Однак в архітектурі інтер'єрів не виявлено характерних для Львова міжвіконь, та й віконні обрамування не мають декору в нижній частині в виді квіткової розети, вписаної у квадрат, що є на багатьох будівлях ренесансного періоду у Львові.

1. Łoziński W. *Sztuka lwowska w XVI i XVII wieku: Architektura i rzeźba*. – Lwów, 1898.
2. Charewiczowa Ł. *Czarna kamienica i jej mieszkańcy*. Biblioteka Lwowska, t.XXXV. – Lwów:, 1935.
3. *Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР: (ил. справочник-каталог)*. В 4т. / Редкол.: Н.Л.Жариков (гл.ред.) и др. – К., 1983. 1985. – т.3, – С.16-61.
4. Вуйцик В. *Державний історико-архітектурний заповідник у Львові*. – Львів, 1991. – 2-е вид., доп. – С.31-42.
5. Яремич Г., Каліка Я. *Нестерів*. – Львів, 1990. – С.34-38.
- Яремич Г. *Жовква – історичне місто-заповідник* // Вісн. ДУ “Львівська політехніка”. – 1999. – № 379. – С.241.
6. Tullie Cz. *Domy podcieniowe w Zólkwi* // *Czasopismo techniczne*. – 1914. – № 7. – S.78-80.
7. Mańkowski T. *Pochodzenie osiadłych we Lwowie budowniczych włoskich*. – Lwów, 1936. – S. 4-6.
8. Липка Р. *Архітектура Львова і Галицької землі як вираз взаємодії східної і західної культур* // *Урбаністично-архітектурні проблеми міст Галичини. Тези доповідей українсько-польської наукової конференції 12-16 червня 1992 р.* – Яновіце – Краків – Львів, 1992. – С.26-27.
9. Güntherová-Mejerová A. *Po stopach výtvarnej minulosti Slovenska*. – Bratislava, 1975. – S.34.
10. Ross J. *Z badań nad związkami Słowaczyny i Małopolski w dziedzinie architektury i rzeźby architektonicznej z okresu renesansu do 1580 r.* // *Renesans: Sztuka i ideologia*. – Warszawa, 1976. – S.435-451.
11. Jasiński H. *Dawna kamienica krakowska, jej układ i wnętrze*. – Kraków, 1934. – S.8.
12. Mańkowski T. *Dawny Lwów – jego sztuka i kultura artystyczna*. – Londyn, 1974. – S.423.
13. Frazik J.T. *Małopolskie kamienice mieszczańskie w średniowieczu i w okresie renesansu* // *II międzynarodowe sympozjum konserwacji zabytków architektury i urbanistyki*. – Kraków, 1984. – Kraków, 1988. – S.144-145.
14. Frazik J.T. *Kamienice mieszczańskie w Małopolsce do połowy XVII wieku* // *Kwartalnik architektury i urbanistyki*. – Warszawa, PWN. T.XXX. Zesz.2. – 1985. – S.65-73.
15. Мартинюк А. *Планувальна структура ренесансних кам'яниць Львова і Жовкви* // Вісн. ДУ “Львівська політехніка”. – 1999. – № 375. – С.30-36.
16. Jamroz J. *St. Mieszczańska kamienica krakowska – wiek XIII-XV*. – Kraków – Wrocław, 1983. – S.72-108.
17. *Ibidem*.
18. *Ibidem*, S.24-36; Baranowska Z., Segetyńska H. *Rynek Zamojski w XVII wieku* // *Kwartalnik architektury i urbanistyki*. – 1967. Z.1. – S.54-65.
19. Pawlicki M. *Problemy adaptacji zabytkowej zabudowy mieszkalnej w procesie konserwacji obiektów architektury* // *II międzynarodowe sympozjum konserwacji zabytków architektury i urbanistyki*. – Kraków, 1984. – Kraków, 1988. – S.126-128.
20. Baranowska Z., Segetyńska H. *Rynek Zamojski...*S.62-63; Zybrzycki J. *Miasto Jarosław i jego zabytki*. – Lwów, 1903. – S. 7-28.

Dajczak M. Kamienica mieszczańska w Jarosławiu // Biuletyn Historii Sztuki. R.XVIII. Z.I. 1956. – S.24-54. 16. Трегубова Т.О., Мих Р.М. Львів: архітектурно-історичний нарис. – К., 1989. – С. 59. 17. Мартинюк А. Планувальна структура... – С.33-36; Могитич Р., Мартинюк А. Архітектурно-археологічні дослідження втраченого кварталу у Жовкві // Археологічні дослідження на Львівщині у 1995 р. – Львів, 1996. – С.55-56. Мартинюк А.М. Результати архітектурно-археологічних розвідок кварталу на пл. Вічевій // Галицька брама. – 1997. – № 4 (28). – С.13-14. 18. Kuhn I. Renesancia (XVI až do konca XVII storočia) // Architektura na Slovensku do polovice XIX storočia. – Bratislava, 1958. – S.59-61. 19. Всеобщая история архитектуры в 12 т. / Под ред. В.Ф.Маркузона. Т.5. Архитектура Западной Европы XV – XVI веков. Эпоха Возрождения. – М., 1967. – С.117, 132. 20. Beyer K.G., Reimann G.J. Renaissance. – Leipzig, 1966. 21. Ibidem. – S.13, 67, 86; Kuhn I. Renesancia... – S.289-290. 22. ВИА. – Т.5. – С.117, 134. 23. Miłobędzki A. Zarys dziejów architektury w Polsce. – Warszawa, 1968, wyd. II-e. – S.126-130. 24. Лазарев В.Н. Микельанджело: жизнь, творчество – М., 1964. – С.318-320. 25. Kozakiewiczowa H. Renesans i manieryzm w Polsce. – Warszawa, 1978. – S.104-107. 26. Łoziński W. Sztuka lwowska... – S.106; Трегубова Т.О., Мих Р.М. Львів: архітектурно... – С.59-62. 27. Baranowska Z., Segetyńska H. Rynek Zamojski... – S.66.

УДК 75.054

Паю М.В.

НУ “Львівська політехніка”, кафедра АП

ТВОРЧА БІОГРАФІЯ ХУДОЖНИКА Є.ЛИСИКА І ВПЛИВ ФЕНОМЕНУ ЙОГО СПАДЩИНИ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ СЦЕНОГРАФІЇ ТА АРХІТЕКТУРИ

© Паю М.В., 2000

Розглянута творча біографія художника Є. Лисика і проаналізований вплив феномену його творчості на українську сценографію, а також висвітлені проблеми збереження творчого надбання художника.

Митець, творчість якого не залишала байдужим глядача, митець, творами якого захоплювалися, митець, роботи якого “губилися”, знищувалися, забувалися – народний художник України, лауреат державної премії України ім. Т.Г.Шевченка – Є. Лисик (1930-1991рр.)

Народився Євген Микитович 21 вересня 1930 року, в селі Шнирів Бродівського району Львівської області. Там, на щасття, у читальні його рідного села розміщувався маленький сільський театр. Любов до театру та талант до малювання визначили подальшу долю Художника.

По закінченні війни, з 1947 по 1949 роки, Євген Лисик навчається у Львівському училищі альфрейних робіт. Перший досвід сценографії отриманий під час служби у армії (1950–1953 рр.) – в аматорських солдатських виставах. Усе його життя пов’язане з театром. Відслуживши в армії, Лисик працює у декоративному цеху Львівського Оперного театру.

1956 р. – вступ у Львівський інститут прикладного і декоративного мистецтва, на відділення монументального живопису. Самобутність творчості Художника не раз спричиняє до непорозумінь з вчителями, колегами, владою. Вже на 4 курсі навчання його виключають